

چهارشنبه 3 مرداد 1397 - 12 ذی القعدة 1439 - 25 جولای 2018

واگذاری امتیاز بهره برداری از معادن ایران به رویتر انگلیسی در زمان ناصرالدین شاه (1251 ش)

واگذاری امتیاز بهره‌برداری از معادن ایران به رویتر انگلیسی در زمان ناصرالدین شاه (1251 ش) یکی از مشهورترین امتیازاتی که در زمان ناصرالدین شاه قاجار و با اصرار میرزا حسین خان سپهسالار، صدر اعظم وقت به بیگانگان داده شد، امتیاز رویتر بود. این امتیاز بین دولت ایران و یک فرد انگلیسی به نام بارون جولیوس رویتر که یک یهودی بود در 24 ماده به امضا رسید. به موجب این قرارداد، امتیاز انحصاری ایجاد راه آهن و استخراج معادن ایران از قبیل ذغال سنگ، آهن، مس، سرب، نفت و به طور کلی هر معدن دیگری را که قابل بهره‌برداری برای کمپانی باشد به مدت هفتاد سال به رویتر انگلیسی واگذار شد. در این قرارداد خفت بار، رویتر حق داشت به هر اسم و با هر شرایطی که لازم بداند، یک یا چند شرکت جهت انجام امور امتیاز نامه تشکیل دهد؛ اراضی مورد نیاز خود را به طور رایگان دریافت دارد؛ مصالح مورد استفاده rlm&؛ اش را به طور مجانی تحویل گیرد و از پرداخت تمام حقوق و عوارض گمرکی معاف باشد. این قرارداد به علت تخلف در اجرای مفاد آن در زمان تعیین شده و همچنین دخالت روسیه، هرگز به مرحله اجرا نرسید ولی بدنامی آن برای میرزا حسین rlm&؛ خان مشیرالدوله، معروف به سپهسالار، صدر اعظم ناصرالدین شاه ماند. البته دولت ایران بعدها، قرارداد دیگری به عنوان غرامت، با پسر رویتر منعقد کرد و از قبیل آن، بانک شاهنشاهی و بانک صنایع و معادن ایران توسط وی تأسیس شد. تصویب قانون کاپیتولاسیون (1343 ش)

در تاریخ ایران، حق قضاوت کنسولی یا کاپیتولاسیون چند بار به بیگانگان اعطا شده است. شاه سلطان حسین صفوی و فتحعلی شاه (پس از شکست در جنگ ترکمانچای)، از این امتیاز برای حفظ تاج و تخت خود استفاده نمودند تا از اشغال پایتخت توسط بیگانگان جلوگیری کنند. با این حال این عمل به قدری در نظر مردم قبیح جلوه می‌کرد که این پادشاهان به عنوان خائنین به ایران در تاریخ ثبت شده‌اند. اما باید گفت مفتضحانه‌ترین تصویب لایحه کاپیتولاسیون در زمان محمدرضا شاه رخ داد که در مجلس و آن هم در زمانی اعطا می‌گردید که اکثر مردم بیدار شده بودند. سردمداران مملکت در ازای دریافت دویست میلیون دلار وام مرتکب چنین خیانتی شدند. درواقع شاه در مقام شخص اول کشور در حالی این ننگ را احیا می‌کرد که چندی قبل لغو شده بود. با سفر شاه به آمریکا در تیرماه ۱۳۴۳ ش و مذاکراتی که صورت گرفت، آمریکا اعطای کمک‌های نظامی را به وضع مقرراتی در زمینه مسائل قضایی منوط کرد و شاه نیز برای دریافت دویست میلیون دلار کمک نظامی، به آمریکا قول مساعد داد. پس از بازگشت شاه از آمریکا، لایحه کاپیتولاسیون در مجلس سنا طرح گردید. در سوم مردادماه ۱۳۴۳ ش مجلس سنا جلسه فوق‌العاده‌ای تشکیل داد تا به بررسی لایحه‌ای چندفوریته‌ی بپردازد. این جلسه از صبح تا نیمه شب ادامه داشت و سرانجام در نیمه شب، لایحه کاپیتولاسیون مطرح گردید. حسنعلی منصور نخست‌وزیر وقت، برای طرح لایحه تقاضای فوریت کرد. مجلس سنا وارد شور گردید و جلسه سرانجام ساعت دوازده شب خاتمه یافت. در این جلسه، عده‌ای از سناتورها ناراضی بودند ولی نمی‌توانستند ناراضی‌تبی خود را ابراز نمایند. پس از این، لایحه در تاریخ بیست و یکم مهرماه ۱۳۴۳ ش در مجلس شورای ملی نیز مطرح شد و در غیاب رئیس مجلس و ۲۵ تن از نمایندگان، به تصویب رسید. لایحه مزبور با هفتاد و چهار رأی موافق و شصت و یک رأی مخالف تصویب گردید. لایحه کاپیتولاسیون سرانجام سه ماه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، با تصویب شورای انقلاب و دولت موقت، لغو گردید.

ولادت پیشوای هشتم مسلمانان، حضرت امام رضا(ع) (148 ق)

حضرت امام علی بن موسی الرضا(ع) در مدینه rlm&؛ ی منوره به دنیا آمد. ابوالحسن کنیه و رضا، صابر، رضی و وفی از القاب آن حضرت می‌rml&؛ باشند. مادرش ام rlm&؛ البنین که تکتب، نجمه و طاهره rlm&؛ اش نیز می‌rml&؛ خوانند. هارون الرشید، محمد امین و عبدالله مأمون در زمان امام رضا(ع) خلافت کردند. تنها فرزند امام رضا(ع) حضرت جوادالائمه(ع) می‌rml&؛ باشد. آن حضرت در اواخر عمر، به درخواست مامون عباسی، به مرو رفته و به اصرار خلیفه، ولایتعهدی او را می‌rml&؛ پذیرد. با پذیرش ولایتعهدی، مامون قصد داشت هم امام را تحت نظر خود داشته باشد و هم خود را دوستدار اهل بیت عنوان کرده و از محبوبیت برخوردار گردد. اما سرانجام مامون، خود، امام را به شهادت رساند. تأسیس سلسله rlm&؛ ی "آل rlm&؛ بویه" خاندان مشهور شیعی ایرانی(321 ق)

خاندان آل rlm&؛ بویه که به دیالمه و دیلمیان نیز معروف بودند، در ایران و عراق حکمرانی می‌rml&؛ کردند. بنیانگذاران سلسله rlm&؛ ی آل rlm&؛ بویه، سه برادر به نام rlm&؛ های علی، حسن و احمد بودند. پادشاهان این خاندان در زمان حکومت خود، سرزمین rlm&؛ های بسیاری را تصرف کردند و حتی احمد، بغداد را به تصرف خود درآورد. زمامداران آل بویه خدمات ارزنده rlm&؛ ای به علم و فرهنگ اسلامی کردند و از نویسندگان و دانشمندان زمان خود، تجلیل به عمل می‌rml&؛ آوردند. آن rlm&؛ ها به اقامه و احیاء مراسم و شعائر دین اسلام و مذهب شیعه اهتمام داشتند. از این خاندان، آثار بسیاری در ایران و عراق بر جای مانده که بیمارستان عَصَدی بغداد، از آن جمله است.

تولد عالم جلیل القدر "شیخ مفید" فقیه و متکلم نامدار شیعه (336 ق)

محمد بن محمد بن عثمان معروف به شیخ مفید در روستای عکبرا در نزدیکی بغداد متولد شد. پدر مفید شغل معلمی داشت و بدین جهت فرزندش به لقب ابن معلم مشهور بوده است. در کودکی به همراه پدر به بغداد آمد و فراگیری علم را نزد ابوعبدالله حسین بن علی معروف به جَعَل، آغاز کرد. سپس نزد ابوسریا به علم و آموزی پرداخت. ابن و شهر آشوب لقب مفید را به اشاره و ی امام عصر (عج) می دانند. هرچند برخی براین باورند که این لقب توسط اهل و سنت به او داده شده است. او کلام را در نزد مظفر بن محمد ابوالجیش خراسانی و حسین بن علی بصری و علی بن عیسی رمانی از مشایخ معتزله آموخته است. سیدمرتضی و سید رضی از شاگردان مشهور شیخ مفید می باشند. همچنین ده ها اثر ارزشمند در رشته های کلام و عقاید، فقه، اخلاق اسلامی، امامت و فلسفه و ی سیاسی در اسلام از شیخ مفید به جای مانده است. شیخ مفید در سال 413 ق در هفتاد و هفت سالگی در بغداد درگذشت.

آغاز جنگ "نادرشاه افشار" برای تصرف هندوستان (1151 ق)

قرار بود که محمدشاه، پادشاه تیموری هند، مرزهای خود را بر روی مخالفان نادرشاه ببندد، ولی این امر با تعلل تیموریان هندی مواجه گردید. نادرشاه نامه و ای عتاب و آمیژ به محمدشاه فرستاد و خود به همراه سپاهی گران راهی هند گردید. نادر شهرهای سر راه به سرعت تصرف کرد و در برابر مردم هند به پیروزی رسید. محمدشاه که خود را شکست خورده می دید، دولت خود را تسلیم کرد و برای جلب رضایت نادرشاه همه و ی خزاین هند را به او تقدیم نمود. از جمله و ی این غنائم، جواهرات گران قیمت تخت طاووس و کوه نور می باشند.